

מסורת הש"ס

האשה פרק שמיני פסחים

פ"א

עין משפט  
נר מצוה

פ"א מ"י פ"ג מהלכות  
מעשה הקרנות והלכה  
1 סוף עין קפ"ג  
י"ב ב ש"ס פ"ה הלכה ז'  
י"ד ב מ"י פ"ג מהלכות  
פסולי המוקדשין הל'  
א ופ"ו הלכה א'  
י"ב ד מ"י פ"ה מהלכות  
קרנן פסח הלכה ו'  
פ"ג הלכה ט ופ"ה  
מהלכות מעשה הקרנות  
הלכה ז'  
ב ב מ"י פ"ג מהלכות  
פסולי המוקדשין הלכה  
ז'  
ב א מ"י פ"ג מהלכות  
ק"פ הלכה ט'  
ב ב מ"י פ"ג מהלכות  
ק"פ הלכה ז' ד

**מוסף תוספות**  
א. לומר כן שחולו  
קדושת מותר הפסח על  
הבהמה באמירה בעלמא  
אם לא תהיה מותר ממש.  
ב. וי"ב י"ג ד"ה מוסף.  
ג. וי"ב מפרשינו תחילה  
בהדא. מוס' שפ"ג. א"כ  
למותרות. ש"ס. ג. א"כ  
היה שם שלמים עליו בלא  
עיקרה. ש"ס. ד. מנא לן  
דלא קתני ליה. מוס'  
הלא"ש ברכות ט. ד"ה  
ואילו. ה. דהכי דייק ואילו  
אכילת פסחים לא קתני  
בהדא. מוס' שפ"ג. א"כ  
איכפת לן בפסח אי  
סומכין עליו פורתא אותו  
משחור... ש"ס. ז'. וי"ד  
הוא כמו ששוחט באיסור.  
ש"ס. ח. דאיידי בלא  
אמניניה. מוס' גיטין כה.  
ד"ה אי אלתר.

**רבינו חננאל**  
וניתי וניתי במותר הפסח,  
פ"י מפרשינו ואמר אלו  
מותר בפסח ויקנה כבש  
ויחנה וניתי אי ידדי בעל  
מום נהוי האי פסח, ואי  
ידיי תם הוה להווי האי  
מותר פסח, דמותר נאכל  
ליום ולילה כפסח. ואמרין  
וכי מפרשינו תחלה  
אמרין כלומר אפרס  
להווי העיקר הוא עצמו  
המפורש מותר לא יקרא  
מותר אלא אם הקדימו  
עיקר. ואמרין ונשרה וניתי  
מותר הפסח, פ"י יבקש עד  
שימצא אדם שהפריש  
מותר פסח ויקנה כבש  
ונשתיירו אצלו מן המעות  
דמי כבש אחד והוא מותר  
הפסח, יקח המעות מאצל  
אותו האיש ויקנה בהן  
כבש ויחנה ויאמר, אם שלי  
היה בעל מום לא פסח שלי,  
ואם שלי כשר היה זה  
הכבש היה שלמים וכן כל  
חד וחד. ודחינן אמאי לא  
עברו הכי משום סמיכה,  
דמותר הפסח אינו טעון  
סמיכה. ואלו שלמים  
טעונין סמיכה. התנות  
קרבת אנשים בו, ואסקינא  
אימור דאמרין ופטרין  
מלפשות פסח שני  
דאיבעד, ודחינן גמי  
מהדרי ואי משכחין  
אפשר להו למיעבד עבדי,  
ואי לא משכחין כלל פטרי.  
ה' האומר לבניו הריני  
שוחט הפסח על מי שיעלה  
מכם ואשון לירושלים בו'  
ש"מ יש בהדא, דאמרין  
לעילא. אמר ר' יוחנן  
מתניתין בששחט עליהם  
כלם, וכי לא אמר להם כן  
אלא כדי לזרזן במצות.  
ודיקא מתני' כוותיה דקתני

**האי** בהן היכי דמי אי דעבר פסח בו'. וא"ת וניתי כהן קטן וש  
לומר דעדיפא מינה פריך: **וניתי** מותר פסח. לא כפי'  
הקוטרס שיקדיש לשם מותר אס שלו היה תם דעזה לא היה טועה  
הגמרא א' אלא נראה לר"י שיקדיש לפסח ואס דעל מוס שלו ילא דזה ואס  
לאו יהא מותר פסח ופריך ב' דלא הוי  
מותר פסח אלא היכא שהפסח  
לגמרי לפסח וניתמור:  
**ונשרהו** וניתי מותר פסח.  
וא"ת ואין יכשר מותר  
זה לפסח הא לקמן בפרק מי שחיה  
טמא (דף ק"ט). פליגי רבי יוסי  
ורבי יהודה אי צענין אחד מבני  
חצורה ראשונה אכל כ"ע מודו דאס  
נשאר שעה אחת בלא דעלים דלא  
חיו מו לפסח וי"ל הכא כשהפריש ב'  
פסחים לאחריות וניתמור לו א' דאינו  
נפסל משום שהניחוהו יחיד וא"ת  
אכמי למאן דלא צעי עקירה<sup>1</sup> שלמים  
לשם פסח קשית ועוד אין ימכרהו  
האמר לקמן המוכר עולתו ושלמיו לא  
עשה כלום וי"ל כיון דאיכא אינש דלרין  
ליה לכ"ע צעי עקירה דלאמרי' בתמיד  
נשחט (לעיל דף ק"ט). כגון שהיו בעלים  
טמאי ממים ואי מותר פסח צמעות  
איירי דפירש בקוטרס אמי שפיר:  
**דאי"ל** פסח ליום ולילה. קשה לר"י  
דמתן פ"ק דברכות (ד' ג').  
כל הנאכלין ליום אחד מזותן עד  
שיעלה עמוד השחר וקאמר בגמרא  
(שם דף ט'). ואילו אכילת פסחים לא  
קתני ורמינא ק"ש והלל זו ואכילת  
פסחים מזותן עד שיעלה עמוד  
השחר ומאי קא פריך<sup>2</sup> והא הכא  
משמע דשייך לנימיני גמי פסח יום  
ולילה וא"כ הוי ככלל הנאכלין ליום  
ולילה דקתני התם וי"ל דהתם הוה  
ליה לנימיני דהדיא לא אימא דנאכל  
עד עמוד השחר<sup>3</sup> לאפוקי ממשע  
דאזחור מקומן (זבחים דף ט'): דקתני  
אינו נאכל אלא עד חלות והיינו  
מדאורייתא דומיא דלחריני וכיון דלא  
קתני ליה בהדיא ש"מ דסבר דאינו  
נאכל אלא עד חלות כמש' לחורו מקומן:  
**ואי"ל** פסח לא בעי סמיכה.  
סגידי ליה סמיכה ככל כח  
צענין דאי לא צענין אלא כל דהו' לא  
הוי עבודה בקדשים ב' וצאין דורשין  
(מגיגה דף ט'): פלוגתא ד' דתנאי היא:  
**הני** מ"י דיעבר. וס"ה דאכילוהו  
לחרי' הכי אסמיכה ואמנתות  
ואגותר ותימה וכי צעיל דשמא יהיה  
נותר או משום סמיכה דלא מעכבא  
אז לא יכשר מתנות הלכתן יכנס  
לידי ספק כשר וי"ל דטוב שדחה  
ספק כרת צצז ואל תעשה ממה  
שיעשו רוצם שלא כהוגן' כי כבר  
רוצם עשו פסח: **אלא** אי אמרת  
דלא אמניניה בו'. מימה דצ"ל אין צין  
המודר (מדרס דף ק"ט). מסיק רבי זירא  
אליצא דרבי יוחנן מהך משנה דשה  
לצית אבות לאו דאורייתא דאי  
דאורייתא אצטריקא קאי ומזה להון  
<sup>1</sup> והכא מוקי לה רבי יוחנן דאמניניהו  
מעיקרא וי"ל דהכא ה"פ אי אלתר  
צשלמא דחשוב כאליו אמניניהו מעיקרא דאין צריכין מינוי והיינו  
טעמא דשה לצית אבות לאו דאורייתא שפיר אלא אי אלתר  
אינו חשוב כאמניניהו מעיקרא אלא צריכין מינוי דשה לצית  
קודם אצטרה מדקאמר הריני שוחט על מי שיעלה מכם ראשון:  
דעות

**משום דאיכא חזו ושוק**. דשלמים שזריך לניתן לכהן וא"ל לתת דהא  
כל חד וחד שמה האי הוי פסח ונמלא מאכילו לכהן שלא נמנה עליו:  
**וניתי כל חד וחד**. מנייהו חד כהן ונימניה אפסחו: ה"ג וניתי כולוהו  
**חמשה חד כהן דלא עבד פסח ונמניה** כהני כל חד וחד. דממה נפשך  
איכא חד דקא נפיק ציה ויאלל חזה  
ושוק של כולם: **דקא ממעט באכילה**  
**דשלמים**. צומן אכילוהו שאוכל את  
כולם ליום ולילה ושורף את הנוטר  
ואס שלמים הוא עדיין אינו נותר  
ונמלא שורף קדשים כשרים: **וניתי**  
**במותר הפסח**. מתחלתו ימנה עליו  
אס שלי תם היה זה יהיה מותר הפסח  
שהוא קרב שלמים והוא כפסח שנאכל  
ליום ולילה א' והכי תינא בתוספתא  
(דברכות דף ט') (הפסח שנתערב). ומשני  
אין מפרשין קרבן מתחלה לשם (ט) נותר  
שהיאך יכול להיות מותר הפסח והרי  
שם פסח לא חל עליו מעולם שהרי  
זכר יא': **ונשרהו וניתי במותר**  
**הפסח**. יבקשו אנשים שנתמור להם  
פסח מי או מעות פסח ויקחו מהן  
במעות וימנה להם על שם שלם  
שלי צעל מוס היה הרי זה פסח ואס  
לאו הרי הוא כמות שהוא מותר  
הפסח לשלמים ונאכל ליום ולילה:  
**צני סמיכה**. וא"ל לסמוך על זה  
שמה פסח הוא וקא עביד עבודה  
בקדשים: **קרנן נשים**. לא צעי  
סמיכה: **פסח צעפיה**. נחת מן  
המזרח לקיר המזבח כנגד היסוד  
דנפקא לן מתן דס דפסח מורס  
וצחין יספן<sup>4</sup> במסכת זבחים דף צ"ט  
(דף ק"ט). ובשלמים כתיבא זריקה  
שורק למרחוק מן המזרח למזבח  
ואין מתן אצבע אלא בחטאת דכתיב  
זה<sup>5</sup> כאלצבו אכל ככל שאר קרצנות  
וזרקו כתיב חורק כנגד הקרן עד  
שהס ימתן לקיר מערבי וקיר דרומי:  
**לחטלה נמי**. בתמיכה:  
**מתני'** על מי שיעלה. משמע  
שאנו ממנה עליו אלא  
הראשון: **ומזה אס אחיו עמו**.  
הגמרא מפרש היכי מתמני ומתוך  
דאמניניהו אצוהו מעיקרא וכדי לזרזן  
קאמר שזרזו כל לא אכל ליה ראשון  
ויהיה הוא ראש אצוהו שכל עד ידו  
וכן הודיעם: **גב' ש"מ יש צריה**.  
קס"ד דלא אימנו אלא חד: **דדי לורין**.  
**פניא** נמי הכי. דמשום זריות נקט:  
**מתני'** נמיני. הרוצה לימנות:  
**ונמשיך**. הרוצה לימשך: **עד שישחט**.  
אכל מששחט אין נמנין עליו ואין  
מושיכין הימנו אפי' לר"ש דפליג לאמר  
עד שזרק הא מוקים דלימשך הוא  
דפליג אכל צלימנות מודה: **גב' דאף**  
**על גב דנמנין עליו חצורה** וזו חצורין  
**ונמנין עליו חצורה** אחר. כל חצורה  
שלימה שנימנו על פסח אחד ימשכו  
כולן ידיהו הימנו ודלא כרבי יהודה  
דלמר לקמן ב' על שיהיה טמא (דף  
ק"ט). וכלצד שיהיה א' מבני חצורה  
ראשונה קיים עליו: **מחלוקס לימשך**.  
**בציה**. אס צאו לימעט ולימשך מהיות משה צעוד היותו לשם  
ימעטו: **מחויסה**. צעודו צחיים: **מהויסה**. קודם גמר צעודותיו:  
מתני'

[א] [תוספתא זבחים פ"ה  
ה"ג]. ב' [ניר תוספתא לעיל  
על: ד"ה למד]. ג' [ממנה  
פא]. ד' [מסדהר ד. זבחים  
ל]. ה' [זבחים ל]. ו' [גיטין  
כה. דברים ל]. ז' [לעיל פו].  
ח' [גיטין כה. דברים  
ל]. ט' [גיטין שס]. מדרס  
ל. י' [לעיל פ: יומא מט:  
גיטין כה. ט]. צ' [עברך ערך  
מי גרם מחויסה דשה הוא  
מדרס שהוא מי חזר הדס  
כי הדס הוא הנפש כו'.  
ל]. [תוספתא פ"ו ה"ג].  
מ' [נראה שג"ל בתוספתא  
דפסחים. וכל הנחתם  
כנראה צ"ל]. טו' [דברים יז].  
טז' [ויקרא ד]. טז' [בס'  
ד"ו לפני ד"ה דאף. וליתא  
מיות ממני גמי' דלהלן].

**תורה אור השלם**  
1. ואם ימעט הבית  
מחלה משה וקלוק והוא  
ושבנו הקרב אל ביתו  
במקום נפשות איש לפי  
אבלו דכרס על השדה:  
שמות יב יד

**הגהות הב"ח**  
(א) גמ' וניתי כולוהו  
חמשה חד כהן: (ב) רש"י  
ד"ה וניתי כ' מתחלה לשם  
מותר שהיאך:

**גליון הש"ס**  
גמ' חד כהן. ע"ל עד ע"א  
מוס' ד"ה שנתן:  
שם וניתי מותר הפסח.  
ע"י לקמן טז ע"א דרש"י  
ד"ה ושי"מ יש דחוי:  
תוב' ד"ה ואילו פסח וכו'  
דחנני דא. ע"י נשער  
המק' פ"ה הל"ג מהלכות  
מסעיק:

**הגהות מהר"ב**  
**רבינושרב**

[א] רש"י וניתי במותר  
הפסח וכו' ויכר מנא  
בתוספתא דזבחים. י"ב  
ע"י שער התק' פ"ו  
מהלכות פסחיק' הלכה י"ח  
ד"ה ודביות. א"כ פ"ו  
מהלכות מעסיק' הלכה י"ג  
כולו מהלכות ק"פ  
הלכה ט: [ב] תוב' ד"ה  
ואילו פסח וכו' וצאין  
דורשין פלוגתא דתנאי היא.  
י"ב ע"י ציור כוונתם מה  
נשער המק' פ"ג מהלכות  
מעסיק' הלכה י"ג וע"י  
בית דף כ ע"א בתוס'  
ד"ה דלא וכו':

**מוסף רש"י**  
וכי מפרשינו תחלה  
למותרות. שום קטן  
על מנת שיהא מותר  
זכ (נחתות א') הא לא  
מנינו מותרות אלא ודל  
אז כספר ומותר כגון  
שאזר ראשונה והפריש  
אחרת ואח"כ נמלא  
הראשונה (שם מכות).  
כל הניתנין על מזבח  
החיצון. עולה ושלמים  
ואסם טעונין שמי מתנות  
שמן ארבע (שבתין ד').  
שנתן במתן אחר.  
ורקיה אלת (ובבית א').  
בכר. אפי' קרית טעונים  
שמי מתנות אף ארבע  
(שם) דכתיב ודם זבחך  
יטק' שפיכה אלת בשמעת  
דכתיב כזו חורק, ובכר דכתיב ציה ואת דמם חורק, וכל זריקה ממשע שזרק מן הכלי למזבח למרחוק (ובבית  
לד). **שנתן בשפיכה**. עומד אלא היסוד ושוכן (שם). על מי שיעלה מכם ראשון. יהא מנה עליו ואזי מקנה לו חלקן  
בעת שחיו (גיטין כה). כיון שהכניס הראשון. לאחר שחטתו (שם). זכא בחלקו. דלמתי' יט צריה. דמשעת שחטת  
היה זה חלקו נקט ששחט פסח זו עליו, ומזהה את אחיו עמו. לימנות חלקו, ולקמה מוקי לה שפיר (שם). כדי לזרזן  
במצות. אפי' המנה את כולן עליו משעת שחטתו והא דקאמר על מי שיעלה ראשון לחיותה אהא. כלומר נראה איה הוא ראשון  
מי שהיה נמנה ורואה לימשך ולהמנות על אחר מוקי ידיו הימנו, עד שישחט. אכל לאחר שחטתו לא נמנין ולא נמשכן. דכתיב ואס ימעט מהיות משה, בחיובו של שם ימעטו (שם). תניא גמי הכי. דלא נתיחין אלא לזרזן, ומיחו כולוהו אמניניהו  
(שם). ובנים שלמים. ולא קתני ונמלאו בנות וזכות בפסחא ובנים לא זכו (שם) ולא קאמר ובנים לא ילאו ידי חובתן, מכלל דלא מחייבי מדאורייתא, אלא לזרזן קאמר (דברים יז).

ומנה את אחיו עמו. פיס'אן נמנין ומושיכין את ידיהן ממנו עד שישחט ר' שמעון אומר עד שיוזרק הדר. ואוקימנא  
מחלוקת לימשך דתי' סבר מהיות משה, מחיותיה דשה, כלומר כיון שנשחט נעתק שם שד מעליו. ור' שמעון סבר מחיותיה  
דשה [הוא] מדבר שהוא חי, ואיהו זה, זה הדם שהוא הנפש. תניא גמי הכי נמנין ומושיכין ידיהם ממנו עד שישחט ר"ש  
אומר [נמנין] עד [שיוזרק] [שישחט] ונמשכן עד שיוזרק הדר.